

БИСТРА ИЛКОВА: БФБ ЗАПОЧВА ГОДИНАТА НА ПЕЧАЛБА

05.02.2009г.

Бистра Илкова
Изпълнителен директор на БФБ-София

WWW.DARIKFINANCE.BG

След толкова отчети на публичните дружества, в които ясно пролича, че икономическата криза вече е настъпила, какво може да декларира за себе си борсата в условията на продължаващия спад? Колко големи са загубите за вас?

Ние имаме сериозно редуциране на разходите по абсолютно всички пера на дейността. Но аз искрено се надявам, че ще бъдем на печалба тази година. Не сме на загуба в момента. Борсата е на печалба. За първия месец на 2009 година печалбата е много малко под печалбата за същия месец на предходната година.

Наясно ли сте какви щети търпят инвестиционните посредници?

Те все още карат «на мускули». В зависимост от това колко време ще продължи кризата, не може да се изключи, че са възможни сливания в бранша, продажба на посредници, дори затваряне. Ние си даваме съвсем ясна сметка колко им е тежко, затова подготвяме известни облекчения.

Планирали сме гъвкава политика по отношение на таксите и комисионите за инвестиционните посредници. Ще има връщане на комисиони за посредници, които са платили над 150 хил. лв. на годишна база и това е така нареченият cash back. Нека да изтече първото тримесечие на годината и ще преценим как да продължим с ценовата си политика. Но смятам, че е крайно време да спрем да се вайкаме, че е назрял моментът да запретнем ръкави и да извикаме Неволята, както сме го правили в годините назад. И като говоря в множествено число, имам предвид всички участници на капиталовия пазар в небанковия финансов сектор.

Така беше, когато България не беше в Европейския съюз, когато бяхме изолирани от света, когато никой не ни познаваше, когато българският бизнес не знаеше за съществуването на борсата. Имаше моменти, когато сетълмента беше Т+5, джиросването е ставало на коляно. Сега нещата са коренно различни и ние трябва да бъдем спокойни, защото кризите идват и си отиват. Когато през 2005-2006 година българските участници си направихме пазара, тогава дойдоха и другите.

Сега нашият пазар има перфектна инфраструктура, регулиран е надеждно, не допуска пазарни манипулации, има стабилен надзор, всички участници са с равен достъп и тук може да се печели. Смятам, че не може да бъде пренебрегвано и да се зачерква с лека ръка това, което сме постигнал в областта на законодателството. Това, че в момента има криза не означава, че трябва да спрем да работим за развитие на пазара.

Виждаме, че това не е достатъчен стимул за инвеститорите да се върнат на борсата...

Да, така е, падат цените на акциите, има масирани продажби, породени най-вече от продажби на чуждестранни инвеститори. Те навярно имат своето обяснение и причини да се оттеглят. Може би някои от тях също се борят за оцеляване. Но, помислете, след като има сделки, има продажби, значи има и покупки. Това също трябва да ни говори нещо, нали?

Това е пазар като всеки друг пазар. Въпросът е стоката да е качествена. И ние ще работим с всички усилия стоката да е качествена.

Как ще го постигнете при наличието на десетки неликвидни дружества, листнати на борсата, както и с такива, които отблъскват инвеститорите с некоректното отношение на мажоритарните собственици към миноритарните акционери?

По отношение на втората част от въпроса ви, трябва да кажа, че ние сме в много деликатна позиция, тъй като нямаме право нито да съдим компаниите за такива практики, нито да ги коментираме за това. Въпроси от подобен род са в компетенциите на Комисията за финансов надзор.

Иначе, знаете, че приехме промени в правилника по отношение на изчистване на борсата от така наречените «скелети в гардероба». От 350 компании, които са листвани тук, активно се търгуват около 150 компании. Няма да има повече сегмент «В» на Неофициален пазар. Ще има едни условия за листвания, и който не отговаря на тях, след един гратисен период от около 6 месеца, може би от 1 юли тези компании ще бъдат делистнати. Критериите за този сегмент са минимум 4 хил. лв. средномесечен оборот за последните 3 месеца и минимум 5 броя сделки средномесечно. И при тези изключително ниски критерии, около 170 компании не ги покриват. Разбира се, тези дружества няма да престанат да бъдат публични, ще си останат вписани в регистъра на Комисията за финансов надзор. Ако някой реши да се освободи от акциите си в тях, ще има такава възможност на нерегулиран пазар. Само че там сделките са облагаеми.

По този начин ние ще постигнем няколко неща: ще спрем да плащаме за поддръжката на тези емисии, ще направим борсата по-лицеприятна за чуждестранните инвеститори, и ще вдигнем ликвидността.

Все още ли чуждестранните инвеститори странят от борсата или има такива, които се възползват от ниските цени на акциите?

Според статистиката, през месец юни 2007 година около 42% от капитала, представен на борсата, бе в ръцете на чуждестранни инвеститори. В края на 2007 година този процент бе 26%. Най-много чуждестранни инвеститори са се изтеглили от договорните фондове и инвестиционните дружества. С много малко се е повишил дялът им в сектора на дружествата за недвижими имоти. В останалите сектори също няма драстичен спад, сравнено с 30 септември 2008 година, когато дялът на чуждестранните инвеститори е бил 21%. В момента дялът на чуждите инвеститори в капитала, представен на БФБ, е 15%.

Аз съм убедена, че чуждестранните инвеститори ще се върнат, още повече, че в докладите си

експертите от Световната банка, които анализират нашия пазар, предричат как капиталовите пазари ще дръпнат поне 4-5 месеца по-рано от реалния сектор на икономиката. Това като закономерност е много оптимистично и аз лично много се надявам да се случи така.

Стр. | 3

Не трябва да забравяме, че капиталовия пазар у нас предоставя редица облекчения, които ние рекламираме колкото можем в чужбина. Независимо от спрените милиони по редица европейски проекти, тези близо 12 млрд. евро предстои да се влеят в реалната икономика. Така че с идването на тези свежи пари в реалната икономика, няма начин финансовия пазар да не се отгласне от дъното. Това също е една перспектива, която е реална.

Всички видяхме резултатите на компаниите в отчетите. Ако вземете компаниите в SOFIX, приходите от продажби само на 4 от тях са намалени през 2008 година, спрямо предходния период. Останалите 16 бележат ръст в изменението на този показател. Печалбата спада в по-голямата част, но има и значителни ръстове.

Протягат ли държавата или някоя друга институция ръка за помощ на капиталовия пазар или е оставен да се спасява сам?

Досега държавата е направила много, за да тръгне този пазар. Почти всички правителства от 1996 година насам имат определен принос в тази насока. Това, което ме притеснява е, че досега не съм прочела в нито една платформа на политическа партия сериозен раздел за развитие на капиталовия пазар и на небанковия финансов сектор. Считаме, че държавата трябва да покаже своята подкрепа, като инициира промяна на закона за Сребърния фонд. Трябва да се даде възможност за инвестиране на средствата у нас. Абсолютно спря да се говори за приватизация през борсата, при положение, че няма по-прозрачна приватизация от тази. Тук не може някой да лобира за някой от кандидатите, не може да се говори за корупция, всичко е анонимно, прозрачно и бързо.

Преди няколко години се предлагаха мажоритарни пакети, сега се предлагат остатъчни. В 90% от случаите на централизирани търгове се предлагат пакети от нула цяло и нула няколко процента. А има най-различни схеми, които могат да се извадят и да се сложат на масата. По този начин ще се раздвижат и компенсаторките, ще се реши социалната функция на този инструмент. Държавата просто трябва да направи нещо.

Финансистите са напълно прави, че с цената на всичко дестабилизация в банковия сектор не трябва да бъде допускана. Но небанковият сектор е не по-малко важен, защото обединява огромни парични потоци от пенсионната осигурителна система, застрахователните продукти, директните инвестиции на борсата. Всеки дееспособен българин по някакъв начин участва в този небанков финансов сектор и стабилността в него не трябва да се разклаща.

Нали знаете какъв е първоизточникът на кризата в Америка? От нерегулирания небанков финансов сектор, слабата регулация, търговията с имагинерни инструменти, натрупани с годините. От недооценяването на небанковия финансов сектор, от negliжирането му тръгва генезисът на тази криза. Това, което ни връхлетя толкова силно, не е защото ние сме много лоши, а защото сме на опашката на акулата и амплитудите тук са по-големи. Така че, тръгнат ли добрите новини отвъд Океана, когато се мултиплицират в Западна Европа, съответно и на нас ще ни дойде редът.

